

Павло Миколайович Жолтовський

(1904-1986)

До 120-річчя від дня народження українського мистецтвознавця, лауреата Державної премії України імені Т. Г. Шевченка, премії ім. І. Франка

«Своїми працями він, рівноцінно як і Михайло Драган, становлять основу нашої національної мистецтвознавчої науки. Яка обов'язково допоможе творенню сучасного українського мистецтвознавства»

Скоп Л.

Про кожен видатну особистість найкраще говорять його праці. Своєрідне життя у своїх працях можуть мати лише правдиво талановиті люди, які завжди прагнули не зраджувати собі, для яких робота була завжди рівноцінна покликанню. До числа таких знаних особистостей належить видатний український вчений-мистецтвознавець Павло Жолтовський. Без його фундаментальних мистецтвознавчих праць з історії українського народного образотворчого та прикладного мистецтва XIV – XVIII ст. неможливо собі уявити вітчизняну мистецтвознавчу науку. Опубліковані праці вченого-мистецтвознавця стали хрестоматійними вже за його життя, й так само не втратили свого наукового значення і понині

Жолтовський Павло Миколайович – український мистецтвознавець. Доктор мистецтвознавства (1981). Як науковець і музейний працівник зробив безцінний внесок у дослідження та збереження пам'яток сакрального мистецтва України, зокрема Волині.

Народився 25 листопада (8 грудня) 1904 р. в с. Мислятин Хмельницької області.

Навчався в Острозькій гімназії. Закінчив у 1932 р. Київський художній інститут. У 1926 р. зарахований на посаду наукового співробітника відділу стародавнього мистецтва Харківського музею українського мистецтва.

В 1932 р. отримав документ про здобуття кваліфікації музейного екскурсовода-мистецтвознавця. З 1946 р. працював у Львівському міському музеї художніх промислів (з 1951 р. – Музей етнографії та художнього промислу Академії наук УРСР).

Один з ініціаторів створення львівського Музею народної арх-ри та побуту.

П. Жолтовський — один з авторів та упорядників колективної праці «Історія українського мистецтва» (т. 2, 1967; т. 4, кн. 2, 1970). Великою заслугою вченого було звернення до доробку українських мистецтвознавців та істориків культури 30-х років ХХ ст., який замовчувався за радянських часів.

Лише у віці 54 років йому вдалося надрукувати свою першу монографію «Визвольна боротьба українського народу в пам'ятках мистецтва XVI – XVII ст.» (1958), хоча до цього він протягом 35 років постійно друкувався в наукових і періодичних виданнях. Ця його перша монографія стала книгою, яка й досі не втратила свого наукового значення. Його сучасник, професор В. Овсійчук свідчив, що Павло Жолтовський все своє життя завжди дотримувався раз і назавжди прийнятого принципу: мистецтво вивчати лише на оригіналах творів, віч-на-віч з пам'яткою, де б вона не знаходилася. Саме тому він так глибоко знав українське народне мистецтво в широкому комплексі його найрізноманітніших явищ. Досліджуючи і пропагуючи мистецтво українського народу, Павло Жолтовський у співавторстві з П. Мусієнко видав працю «Українське декоративне мистецтво» (1963). У ній висвітлено походження народного декоративного мистецтва, його місце серед інших мистецтв і виховне значення, показано основні види народного декоративного мистецтва та розквіт цього виду мистецтва в Україні, охарактеризовано найвидатніших українських народних майстрів. Пізніше він опублікував «Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва» (1969).

З 1970-х рр. постійно брав участь у пошукових експедиціях Рівненського та Волинського краєзнавчих музеїв. Сприяв формуванню колекції сакрального мистецтва Рівненського обласного краєзнавчого музею.

1971 р. П. М. Жолтовському присуджено **Державну премію УРСР** за створення розділів до шеститомної «**Історії українського мистецтва**», у 1984 – премію Академії наук ім. І. Франка за цикл робіт «**Проблеми розвитку української культури**».

Найбільш плідними для вченого стали 70—80-ті роки. У цей період з'явилася низка його книжок: «Художній метал. Історичний нарис» (1972); «Художнє литво на Україні XVI—XVIII ст.» (1973); «Український живопис XVII—XVIII ст.» (1978); «Малюнки Києво-Лаврської іконописної майстерні» (1982); «Художнє життя на Україні XVI—XVIII ст.» (1983). У 1984 р. за розробку проблем української художньої культури XVI—XVIII ст. доктора мистецтвознавства П. Жолтовського було відзначено премією АН УРСР ім. І. Франка. Кожна робота вченого є значним внеском у дослідження маловідомих сторінок української культури та мистецтва. Ним уведено в науковий обіг велику кількість творів українського мистецтва, документів, фактів. Досліднику вдалося спростувати твердження щодо другорядності, мало-цікавості українського мистецтва XVI—XVIII ст. Останню його роботу

«Монументальний живопис на Україні XVII—XVIII ст.» (1988) було опубліковано вже після смерті автора.

З 1981 р. – доктор мистецтвознавства.

Помер 30 серпня 1986 р., похований у Львові., де жив і працював 40 років.

Жолтовській П. М.

Малюнки Києво-Лаврської іконописної майстерні.

Альбом-каталог.

К. Наукова думка 1982р. 288 с., Іл.

На основі малюнків учнів і викладачів Києво-Лаврської іконописної майстерні автор простежує учбовий процес цієї школи живопису 18 століття – одного з найстаріших художніх закладів Східної Європи. висвітлюється культурне і наукове значення збірки малюнків (кужбушків) Лаврської іконописної майстерні як

важливого джерела для пізнання історичного розвитку станкового та монументального живопису в Україні.

В альбомі-каталозі вміщено близько 300 репродукцій учбових вправ, каталог малюнків, іменний покажчик авторів підписних творів, тематичний покажчик. Аналізуються західноєвропейські альбоми гравюр, з яких учні Лаврської іконописної майстерні перемальовували зразки.

Для мистецтвознавців, художників, усіх шанувальників мистецтва.

Книгу відомого мистецтвознавця «Малюнки Києво-Лаврської іконописної майстерні» можна отримати, звернувшись до **бібліотеки ЗВО УКД.**